

Finansklagenemnda Skade

Avgjørelse FinKN 2024-390

6.5.2024

KLP Skadeforsikring AS

Bygning - innbo (kombinert)

Utrasing av støttemur – håndverkerfeil – foretakets ansvar for skadesaneringsfirma?

En stor del av sikredes støttemur raste ut mot nedenforliggende gangvei. Skaden ble meldt på en helgedag og ble derfor i første omgang håndtert av "SOS Veihjep" og skadesaneringsfirmaet F. Av sikkerhetsmessige grunner besluttet F. å rive den gjenstående delen av muren før forsikringsdekning var avklart. Foretaket avslo dekning under henvisning til unntak i vilkårene for "utilstrekkelig eller sviktende fundamentering, materialfeil, konstruksjonsfeil, uriktig montasje og svak eller feilaktig konstruksjon". Til støtte for avslaget viste foretaket til fagkyndige vurderinger som tilsa at utrasingen skyldtes tyngden av rundsteiner som sikrede hadde lagt opp i skråningen ved muren. Sikrede fremla fagkyndige vurderinger som tilsa at skaden ikke skyldtes disse rundsteinene, men svakheter ved selve muren, armeringen eller fyllingen. Sikrede anførte at skaden dermed måtte dekkes som en følgeskade etter håndverkerfeil. Etter sikredes syn var foretaket uansett erstatningsansvarlig for gjenoppbygging av muren som F. hadde revet. Ifølge sikrede var riving ikke nødvendig. Foretaket anførte at dekningen for håndverkerfeil kun gjaldt for selve hovedbygningen, og ikke for muren. Videre fremholdt foretaket at riving av gjenstående mur var helt nødvendig av sikkerhetshensyn. Nemnda kom til at saken måtte avvises av bevismessige hensyn.

Saksfremstilling

Saken gjelder krav om erstatning etter utrasing av støttemur.

Sikredes bygningsforsikring omfatter:

- bygning som er nevnt i forsikringsbeviset, og fastmontert utstyr
- utvendige ledninger med tilknyttet utstyr, frem til brønn, tank, spredeledning eller offentlig ledning drensledning/drensystem
- hageanlegg og tilførselsvei tilknyttet bolighus/fritidshus inntil 5 dekar (beliggende rundt forsikret bygning). Utvendig vannbasseng/annen badeinnretning som boblebad, badestampo.l, tilknyttet bygningens faste ledningsanlegg, regnes som hageanlegg. Ved brann og naturskader er erstatningen ubegrenset. Ved andre skader, dekkes inntil 150.000 kroner (når utvidet dekning Maks er valgt, dekkes inntil 500.000 kroner).

Forsikringen dekker følgende skader:

Forsikringen dekker plutselige og uforutsette skader nevnt i forsikringsbeviset, som inntreffer i avtaleperioden, og som skyldes

- (...)
- Snøtyngde
- (...)

- naturskade som skred, storm, flom, stormflo, jordskjelv eller vulkanutbrudd i henhold til lov om naturskadeforsikring
- andre plutselig og uforutsette skader enn de som er nevnt over, med de begrensninger som er nevnt i disse punktene

Forsikringen unntar:

- Skade som skyldes tele, setninger, jordtrykk, utilstrekkelig eller sviktende fundamentering, materialfeil, konstruksjonsfeil, uriktig montasje, svak eller feilaktig konstruksjon, samt skader som følge av dette
- Forsikringen kan allikevel dekke slike skader, når det skyldes en håndverksfeil og utvidet dekning Maks er valgt, se utvidet dekning Maks.

Sikrede har i tillegg utvidet dekning "Hus Maks" som bl.a. dekker:

- følgeskader av håndverksfeil utført siste 10 år - på hus (hovedbygning). Skaden må ha inntruffet plutselig og uforutsett i avtaleperioden, og skyldes
- tele, setninger, jordtrykk eller sviktende fundamentering, materialfeil, konstruksjonsfeil eller uriktig montasje

Deler av sikredes støttemur raste i april 2023 ut mot gangveien nedenfor muren. Sikrede meldte skaden til foretaket 15.4.23 som naturskade:

En støttemur på ca 20 m som har rast ut. Politi, brannvesenet har vært på stedet. Blei satt opp for ca 5 år siden.

Skaden ble i første omgang håndtert av "SOS veihjelp AS" og foretakets samarbeidspartner F. fordi det var helg. F. besiktiget skaden og besluttet i samråd med en anleggsgartner som ble tilkalt, å rive den gjenstående muren av sikkerhetsmessige hensyn. F. utførte riving og rydding på stedet.

Saken ble 24.4.23 overtatt av saksbehandler hos foretaket, som rekvirerte takstmann A for å avdekke skadeårsaken. Av skaderapporten fremgikk:

Støttemur av Asak mini støttemursblokker bygget i 2018. På flyfoto tilbake til 2018 var skråning fylt opp med bark. På flyfoto 2021 er skråning over støttemur fylt opp med rullestein.

(...)

Tujahekken står helt på kanten, og hadde ikke støtte lenger etter mur, og rullestein hadde ras ut.

(...)

Det vurderes at konstruksjonen er alt for svak i forhold til den totale belastningen.

Dette vurderes at den rundstein som er lagt opp over støttemur i 2021 ref flyfoto, er for tung. Ble den lagt på uten støtte i terrenget og hviler ned mot støttemuren, er dette en vesentlig tyngde ut fra slik den ble bygget i 2018. Det er også lagt ut fiberduk mellom lag av stedlig masser som fungerer som sjikt der massen lettere kan gli.

Takstmannen uttalte også at:

Konklusjonen her er at vurderingen (F) gjorde sammen med entreprenør var riktig. De tiltakene de gjorde var nødvendig opp mot risikoen for videre ras og utglidning ned mot gangveien. Alle resten av muren og skråningen med tujahekken var svært ustabile.

Foretaket innhentet også en uttalelse fra anleggsgartneren som ble tilkalt til skadestedet av F.:

Bak fylling ser mangelfull ut da det er brukt 8-16 eller 16-22mm singel, bak fylling skulle ha bestått av maskin kult for å kunne ha god nok drenering og bæring. Det var også brukt fiber duk imellom flere lag av leire og stedlige masser over bak fylling, dette skaper skli sjikt når massen blir bløt, det skulle kun hvert en duk som skiller rene sten masser ifra annen masse. Muren ser ut til å være stablet med for liten trassering inn i terreng. Videre er muren bygget for lav slik at terreng bak muren besto av en bratt skråning fylt med stor kulestein som gir et stort trykk imot toppen av muren.

Jeg mener at kombinasjonen av dette er grunnen til at muren har rast sammen. Fundamentet til muren har vi ikke gravd ut nok til å evaluere, men vi så antydning til at det kom vann ut av bunnen på skråningen i nivå med fortauet dette kan indikere at det er ansamling av vann i fundamentet som ikke er heldig i en slik sammenheng. Vann bak mur og i fundament må ledes vekk med drenerør til åpent terreng eller overvann skum.

Foretaket avslo erstatning 27.4.23 på bakgrunn av de fagkyndige uttalelsene fra takstmannen og anleggsgartneren. Avslaget ble begrunnet med at det ikke forelå en naturskade i form av skred. Skaden var heller ikke var omfattet av standardforsikringen, som hadde unntak for bl.a. "jordtrykk, utilstrekkelig eller sviktende fundamentering, materialfeil, konstruksjonsfeil, (...)". Foretaket besluttet likevel å dekke kostnader til "førstehjelp", riving og rydding, som var utført av F.

Sikrede var uenig i avslaget og kontaktet foretaket pr. telefon den 28.4.23. Sikrede hevdet under samtalen at en bil måtte ha kjørt inn i muren, og at det kun var 1/3 av muren som hadde rast ut.

Foretaket ba F. om en redegjørelse av om det var nødvendig å rive hele muren. F. bekreftet at dette var nødvendig på grunn av faren den utgjorde for omgivelsene. Muren stod rett ovenfor en gangvei som ble benyttet av skolebarn.

Sikrede sendte en ny klage til foretaket den 4.5.23, hvor han krevde erstattet gjenoppbygging av revet mur og tujahekk.

Foretaket besluttet 15.5.23 å erstatte gjenoppbygging av den delen av muren som ble revet av F., samt tujahekken i henhold til As beregning av kostnader til kr 175 086, jf. e-post fra foretaket til sikrede:

Vi er enige i at vi skulle ha sendt en takstmann for å avklare om skaden var dekningsmessig. (F) gikk alt for langt i sitt mandat om å sikre mot ytterligere ras ved å rive resterende mur og tujahekken.

(...)

Samtidig mener vi at de resterende murene og tujahekken ville være umulige å redde. Dette fremgår av den tilleggsrapport som følger vedlagt. I den forstand var riving riktig men klart utenfor mandatet til (F). En tidlig taksering ville ha medført at vi ikke kunne hjelpe til med rydding etter raset.

Som en konsekvens av delene vil KLI-' erstatte de delene av muren, skråningen som ble revet.

Vi dekker også tujahekken. Vi viser i den sammenhengen til vilkårene.

HAGEANLEGG Ved erstatningsberegning for beplantning i hageanlegg, beregnes erstatningen lik gjenanskaffelse av tilsvarende vekst, som alminnelig handelsvare (ung vekst) i gartneri og lignende.

Vi har bedt vår takstmann (A) om å kalkulere kostnadene for oppbygning av den del av muren, skråningen som ble revet samt tujaer. Beløper er kalkulert til kr 175.086,- eks mva. (...) Vi erstatter utlegg for merverdiavgift ved dokumentasjon ved kopi av faktura. Vi mener at det er mange feil ved belastning/konstruksjonen av skråningen og vi avslår derfor selve skadene ved raset. Vi kan derfor ikke medvirke ved tilbakeføring.

Sikrede var uenig i erstatningsoppgjøret og fremsatte et erstatningskrav til foretaket på kr 895 781. Kravet var basert på en rapport og kalkyle fra takstmann B. Av B sin rapport fremgikk bl.a. følgende:

Vi har dykket ned i byggesak og funnet vedtaket datert 7.9.17; Det var fra kommunen side stilt krav til tiltaksklasse 2 og utførende entreprenør har ved innsending av etterspurte dokumenter (tidligere referanseprosjekter) vist at han har de rette kvalifikasjoner som kreves i dette tiltaket.

Videre kan man lese følgende i vedtaket på side 2:

Sikkerhet mot fare

Det foreligger ingen kjent fare for ras, flom eller skred der tiltaket plasseres.

Altså her går kommunen inn og *garanterer for stabilitet* i området..

(...)

I rapporten fra (takstmann A) kan man få inntrykk av at dette er et fag som er vanskelig å vurdere og muligens ikke beherskes fullt ut av takstmannen, jeg anser dette som rene synsinger som ikke er faglig forankret og her er en uttalelse jeg stusser over: "vurderes at den rundstein som er lagt opp over støttemur i 2021 ref flyfoto, er for tung".

(...)

Videre stusser jeg over den handlekraft som ble utvist da man besluttet å rive resten av muren fremfor å sikre skadestedet og vente på fagfolk med riktig kompetanse for å vurdere murens videre skjebne.

Foretaket opprettholdt sin vurdering den 6.7.23.

I korrespondanse mellom sikrede og foretaket i september 2023, ble det avklart at det var sikrede selv som hadde lagt 20 tonn med rundstein i skråningen ved muren, ca. 1,5 år etter at muren stod ferdig. Arbeidet var utført uten prosjektering eller søknad til kommunen.

Sikrede var uenig i at rundsteinene var årsaken til at muren hadde rast ut. Han fremla følgende uttalelse fra prosjekteringsfirma P. av 19.11.23:

Jeg har gjort vurdering på hvorfor støttemur raste, og det kan ha flere årsaker

- feil utførelse da det ikke var anlagt noe form for avløp i bunn av støttemur. Ved mye nedbør samler vannet seg på baksiden av støttemur og presser på
- ikke tilbakefylt bak støttemur med tilstrekkelig drenerende masse
- ikke montert tilstrekkelig med jordarmering i forhold til hva produsent av støttemur har angitt

Slik jeg vurderer har ikke rullestein noen skyld i at støttemur raste ut.

Etter ytterligere diskusjon mellom partene besluttet foretaket å oppjustere erstatningstilbudet til kr 250 000 i kontantoppgjør, med 14 dagers akseptfrist.

Sikrede aksepterte ikke tilbudet og saken ble klaget inn for Finansklagenemnda den 21.11.23.

Sikrede krever dekning for kostnadene ved å gjenoppbygge hele støttemuren og tjuahekken. Utrasingen av muren skyldes håndverkerfeil og er omfattet av forsikringen. Det går ikke klart frem av vilkårene at håndverkerfeil etter skade på hageanlegg ikke er dekket. Sikredes legging av rundstein ved muren har ikke forårsaket utrasingen. Utrasingen skyldes manglende avløp i bunnen av muren, jfr. rapporten fra prosjekteringsfirma P. Foretaket er ansvarlig for et erstatningsbeløp på kr 895 782.

Foretaket er uansett erstatningsansvarlig ovenfor sikrede fordi F. rev den gjenstående muren, samt tjuahekk, uten at dette var nødvendig. Den gjenstående delen utgjorde ca. 50 % av hele muren. F. skulle på forhånd ha avklart om skaden var omfattet av forsikringen, og om riving av resterende mur var et nødvendig tiltak. Foretaket har erkjent ansvar for å dekke kostnadene til å gjenopprette den delen av muren som ble revet, samt hekken, men tilbudet dekker ikke de faktiske kostnadene ved dette arbeidet. Muren skal dekkes med 50 %, siden halvparten av denne stod igjen etter utrasingen. Tjuahekken skal erstattes med hva det faktisk koster å gjenopprette en tilsvarende hekk. Kostnadene til å rette opp feilen utgjør totalt kr 563 906 med tillegg av forsinkelsesrenter, jf. rapporten fra P., som er basert på faktiske tilbud.

Forsikringsforetaket avviser ytterligere ansvar. Utrasingen av muren er ikke en naturskade. Skaden er heller ikke omfattet av standardforsikringen, jf. unntaket for skade som skyldes "tele, setninger, jordtrykk, utilstrekkelig eller sviktende fundamentering, materialfeil, konstruksjonsfeil, uriktig montasje, svak eller feilaktig konstruksjon, samt skader som følge av dette". Dekningen for håndverksfeil gjelder kun for skade "på hus (hovedbygning)", og omfatter ikke skade på mur. Vilårene er ikke uklare.

Foretaket bestrider ansvar på erstatningsrettslig grunnlag. Riving ble ansett som helt nødvendig. Da F. kom til stedet tilkalte de en anleggsgartner, og alle var enige i at området måtte sikres ved å ta ned resterende mur som "hang igjen" bare én meter unna gangveien for å hindre ytterligere utrasing og personskader. Det er derfor ikke noe ansvarsgrunnlag. Foretaket anfører at sikrede selv er ansvarlig for utrasingen som følge av legging av rundstein ved muren. Eventuelt erstatningsrettslig ansvar for foretaket ville derfor uansett ha falt bort som følge av skadelidtes medvirkning, jf. skl. § 5-1.

Foretaket bestrider også ansvar for tujahekken. Ifølge takstmann A var hekken allerede å anse som tapt og da foreligger det ikke noe økonomisk tap.

Foretaket har uansett tilbudt sikrede å dekke den delen av muren som ble revet av F., siden forsikringsdekningen ikke var avklart før riving ble iverksatt. Foretakets tilbud var basert på takstmann A sin kalkyle. Sikrede aksepterte aldri tilbudet, og dette har således utgått.

Finansklagenemnda Skades begrunnelse

Spørsmålet er om foretaket er ansvarlig for å erstatte gjenoppretting av mur og tujahekk.

Nemnda mener denne saken reiser bevismessige spørsmål som ikke egner seg for skriftlig saksbehandling, jf. vedtektene for Finansklagenemnda pkt. 4.1 bokstav d) hvorefter en sak kan avvises fra nemndsbehandling dersom "saken ikke lar seg behandle uten at dette i særlig grad går utover klageorganets effektivitet" og lov om godkjenning av klageorganer for forbrukersaker § 14 første ledd bokstav f). Det følger av Prop. 32 L (2015-2016) under pkt. 10.6.1.3 at avvisningsregelen kan benyttes "der klageorganet ikke anser tvisten å være egnet for deres behandling, for eksempel på grunn av bevisspørsmål", jf. også FinKN 2017-408 og 2018-077.

Det er fremlagt motstridende rapporter om årsaken til at muren raste ut. Foretaket har fremlagt en rapport fra takstmann M., som har konkludert med at skaden skyldes at rundsteiner som er lagt over støttemuren er for tung, og at "konstruksjon er alt for svak i forhold til den totale belastningen". Disse steinene ble etter det opplyste ikke lagt av en profesjonell håndverker/gartner, men av sikrede selv. Dette må i så fall regnes som konstruksjonsfeil. Sikrede har fremlagt rapport fra F. som legger til grunn at arbeidet var fagmessig utført og peker på nedbør og temperatur som årsak. Nemnda har ikke grunnlag for å ta stilling til hvilken rapport som angir mest sannsynlig årsak. Årsaksspørsmålet vil ha betydning for i hvilken utstrekning det var forsvarlig å rive muren og også for verdien av den ødelagt hekken. Disse spørsmålene bør derfor belyses med muntlige forklaringer fra de sakkyndige i en hovedforhandling.

Avgjørelsen er enstemmig.

Finansklagenemnda Skades konklusjon

Saken avvises.

Ved behandlingen deltok Trine-Lise Wilhelmsen (leder), Merete Anita Utgård (bransjerepresentant) og Hege Sundby (forbrukerrepresentant).